

Dr Dragoljub PETROVIĆ

NAUČNO NASLEĐE FELIKSA KANICA

Međunarodni naučni simpozijum, Sofija 1996.

U glavnom gradu Bugarske je 22. i 23. marta održan međunarodni naučni simpozij pod nazivom "Naučno nasleđe Feliksa Kanica". Organizator je Mađarski kulturni institut pod okriljem bugarske akademije nauka.

Veliki istraživač prošloga veka Feliks Kanic, inače mađarski Jevrejin, svojim obimnim delom je zadužio savremene naučnike, savremenu javnost da mu posvete odgovarajuću pažnju. Na ovom skupu je Kanic tretiran Kolumbom Balkana, čovekom koji je otkrio Evropi svet Balkana do tada veoma malo poznat. Istovremeno, on je prezentirao samim balkanskim narodima saznanje, obaveštenja o kulturnim znamenitostima i prošlostima. Mnogobrojni istorijski spomenici rasuti širom Srbije, Bugarske, Balkana prvi put su otkriveni zapažanjem Kanica i prezentirani njegovom rukom. Bio je školovani graver, dok su druge preokupacije kasnije usledile. Međutim, on je svoje mogućnosti veoma razvio i podario nauci i ostavio za pokolenja velika otkrića na interdisciplinarnom planu, pre svega arheologije, etnologije, te istorije.

U navedenom smislu je ilustrativno bilo prvo izlaženje bugarske naučnice V. Paskaleve – Feliks Kanic, bugarska zemlja i Bugari. Zatim je Petar Petrović, jugoslovenski arheolog, izneo Prilog Kanica arheologiji jugoistočne Srbije, dok je mađarski stručnjak I. Reš tretirao – pojam "nacije" i manjinski problem u radovima F. Kanica. O problemu etno-nacionalnog identiteta stanovništva istočne i južne Srbije govorio je Dragoljub Petrović.

Od jugoslovenskih naučnika su zajednički nastupili Olga Zirojević i Milan Prodanović sa referatom i prikazivanjem eksponata na temu – F. Kanic svekok kraja islamske civilizacije u Srbiji, na koju se

komplementarno nadovezuje prilog Đorđa Kostića – Kanici kao svedok evropeizacije Srbije.

Kroz dvadesetdva referata obogaćen je kodeks saznanja iz sfere Kanicovih istraživanja. Istraživanja koja ukazuju na sličnost, zajedništvo stanovništva i kulture srpsko-bugarskog ili balkanskog prostora od najstarijih vremena do kraja XIX veka kada je ovaj erudita, udostojen najvišim naučnim počastima preko deset univerzitetskih centara Evrope, preduzeo svoje psolednje putovanje.

Pojedine teme izlaganja su izazvala veće interesovanje ili kritiku prisutnog auditorija. Na toj meti bilo je saopštenje Zirojević-Prodanović, a takođe i Dragoljuba Petrovića – valjda zbog osetljive dugogodišnje dileme o narodnosnoj pripadnosti stanovništva istočno od Morave, te na širem prostoru Balkana. Međutim, za razliku od ranijih godina, sada je primetan jedan duh tolerancije, uvažavanja argumentacije i povlačenja pred njom, respektovanje isključivo naučnih saznanja i merila. Podvajanje po nacionalnoj ili državnoj koncepciji gotovo da nije bilo; jedva da su se primećivale ikakve razlike između bugarskih, srpskih, te mađarskih i nemačkih naučnika učesnika u bogatoj diskusiji.

Utisak je da ovakav način naučnog opštenja otvara veće mogućnosti naučnih inicijativa i zajedničkih poduhvata, na tlu aktuelne nauke koja se tim putem unapređuje, koristeći tuđa iskustva, koja proveravaju sopstvena a još ih obogaćuju.

Međunarodni simpozij u Sofiji posvećen jednom velikanu i njegovim istraživanjima koja slikaju situaciju na našim meridijanima u drugoj polovini XIX veka dao je očito pozitivne rezultate i ukazao na moduse saradnje, te upotpunjavanje saznanja preko političkih granica koje inače otežavaju razvoj nauke. Radi se o nesumnjivom prilogu razvijanja kulturnih veza, u širokom smislu reči shvaćeno, između Srbije i najbližih suseda na jugoistoku Evrope.